

Трънъ и билъ наемникъ на бунтовника срещу султана Муската Шкодренски. (Вж. К. Иречекъ, Княжество България. Часть вторая: Пътувания по България. Преведе отъ чешки Ст. Аргировъ. София 1899, с. 1—58).

13. Въ сжщитѣ бележки: „Въ лѣто ѿ Хрїста 1856 6 (18 феврс.) сечко излезна царски законъ, именем хатихъмаюнъ“.

14. Въ сжщитѣ бележки: „Въ лѣто ѿ Хрїста 1864 стана средечката областъ подъ Рѣшчѣкъ, и за веселие на българите, а за плачъ на гръците, зарѣби натѣреното име Руммилети и се наименова „Дунавска областъ“, сыречъ „Тѣна вилаети“.

б. Възстанически дѣwienia

Приведенитѣ приписки хвърлятъ свѣтлина върху атмосферата, въ която живѣе софийското българско население. София е важенъ политически и стратегически центъръ, съ многобройна турска войска, затова тукъ е трудно да се подема опитъ за въстание. Такива презъ XIX в. не сж отбелязани. Патриотичното чувство на софиянци намира изразъ въ смѣлата борба срещу гръцкото духовенство. Обаче Софийско не остава безучастно къмъ голѣмото освободително движение, което се подема презъ втората половина на миналия вѣкъ. Единъ отъ най-раннитѣ недоволници и бунтовници срещу робството е Стоянъ Велковъ Софийски, роденъ въ с. Желява, Софийско. Панайотъ Хитовъ дава следнитѣ сведения за неговата дейность (вж. Д. Т. Страшимировъ, Василь Левски. Животъ, дѣла, извори. Томъ I. Извори. София 1929, с. 664—667, № 514): Като малъкъ Стоянъ Велковъ Софийски изучилъ абаджийския занаятъ и ходѣлъ по селата да шие дрехи. Но занаятътъ не му харесалъ и той избѣгалъ отъ майстора си. Отишълъ въ Русе и поискалъ да се запише въ училището. Чорбаджиитѣ му позволили, но въ замѣна на това е трѣбвало въ празнични дни да прислужва въ черквата. Обладаващъ неспокоенъ духъ, Стоянъ и тукъ не могълъ да се задържи, миналъ Дунава и отишълъ въ Букурещъ. Тамъ узнава, че Раковски и Панайотъ Хитовъ организиратъ презъ 1866 г. чета за България. Явилъ се при тѣхъ. Упражнявалъ се въ оржие. По пътя отъ Букурещъ за Плоещъ го нападнали въ една кръчма крадци. Той проявилъ голѣма смѣлость въ кървавата борба съ тѣхъ, поради което лежалъ 40 дни боленъ. Презъ 1867 г. влѣзълъ въ четата на П. Хитовъ, следъ това две години билъ кръчмаръ. Когато въ 1869 г. дохажда въ Букурещъ Л. Каравеловъ, Стоянъ Велковъ влѣзълъ въ връзки съ него, помагалъ му и съ пари, и съ непосредна работа въ печатницата, но по-късно се скаралъ съ него заради Каравеловица. Въ 1873 г. отишълъ въ Русия заедно съ П. Хитовъ. Сжщата година (?) Стоянъ и Йорданъ Нешинъ, сестриникъ на Раковски, организирали малка чета и, въпрѣки увещанията на П. Хитовъ да не трѣгватъ, тѣ навлѣзли въ България. Споредъ съобщението на П. Хитовъ, Стоянъ искалъ да се присѣдини къмъ Левски и Дим. Общи. Четата се появила отначало въ Османпазарско, следъ това въ Котленския балканъ и най-сетне къмъ Мургащъ. Близо до с. Желява, при манастира Св. Богородица, четата слѣзла